

Тема: «ВИРОЩУВАННЯ НАСІННЯ ЕЛІТИ СГ КУЛЬТУР»

1. Схеми вирощування насіння еліти.
2. Особливості первинного насінництва найбільш поширених сільськогосподарських культур.

1.Схеми вирощування насіння еліти.

Під час вирощування насіння еліти здійснюється комплекс селекційно-насінницьких заходів, спрямованих на збереження високої сортової чистоти і типовості насіння, підтримання всіх господарськобіологічних властивостей та ознак сорту. Комплекс способів у первинному насінництві повинен забезпечувати створення біологічно повноцінного, оздоровленого насіння з високими посівними та врожайними якостями. До комплексу цих способів входить добір кращих родоначальних рослин (найпродуктивніших, не уражених хворобами і шкідниками, типових за морфологічними ознаками). У процесі первинного насінництва повинні створюватися оптимальні умови для розвитку рослин і формування насіння з високими врожайними якостями.

Добір родоначальних рослин у первинному насінництві проводиться методом добору. По багатьох сортах перехреснозапильних культур первинне насінництво проводять масовим добором, можливе вирощування еліти масовим добором і для самозапильних культур за рекомендацією оригінатора (селекціонера) сорту.

Під час використання масового добору схема вирощування насіння еліти включає, як правило, такі ланки:

1. Розсадник розмноження 1–2 років;
2. Супереліта;
3. Еліта.

Родоначальні рослини, типові за ознаками, добирають на високоврожайних посівах супереліти І репродукції. Відібрані рослини обмолочують, проводять візуальну оцінку зерна і продуктивності насіння. Кращі рослини об'єднують і висівають у розсаднику розмноження. Кількість рослин розраховують за схемою, яка наведена вище. У більшості випадків відбирають від трьох до п'яти тисяч родоначальних рослин. За потреби великої кількості еліти розсадник розмноження пересівають два–три роки.

Насіння розсадника розмноження використовують для висівання супереліти, яку пересівають на еліту.

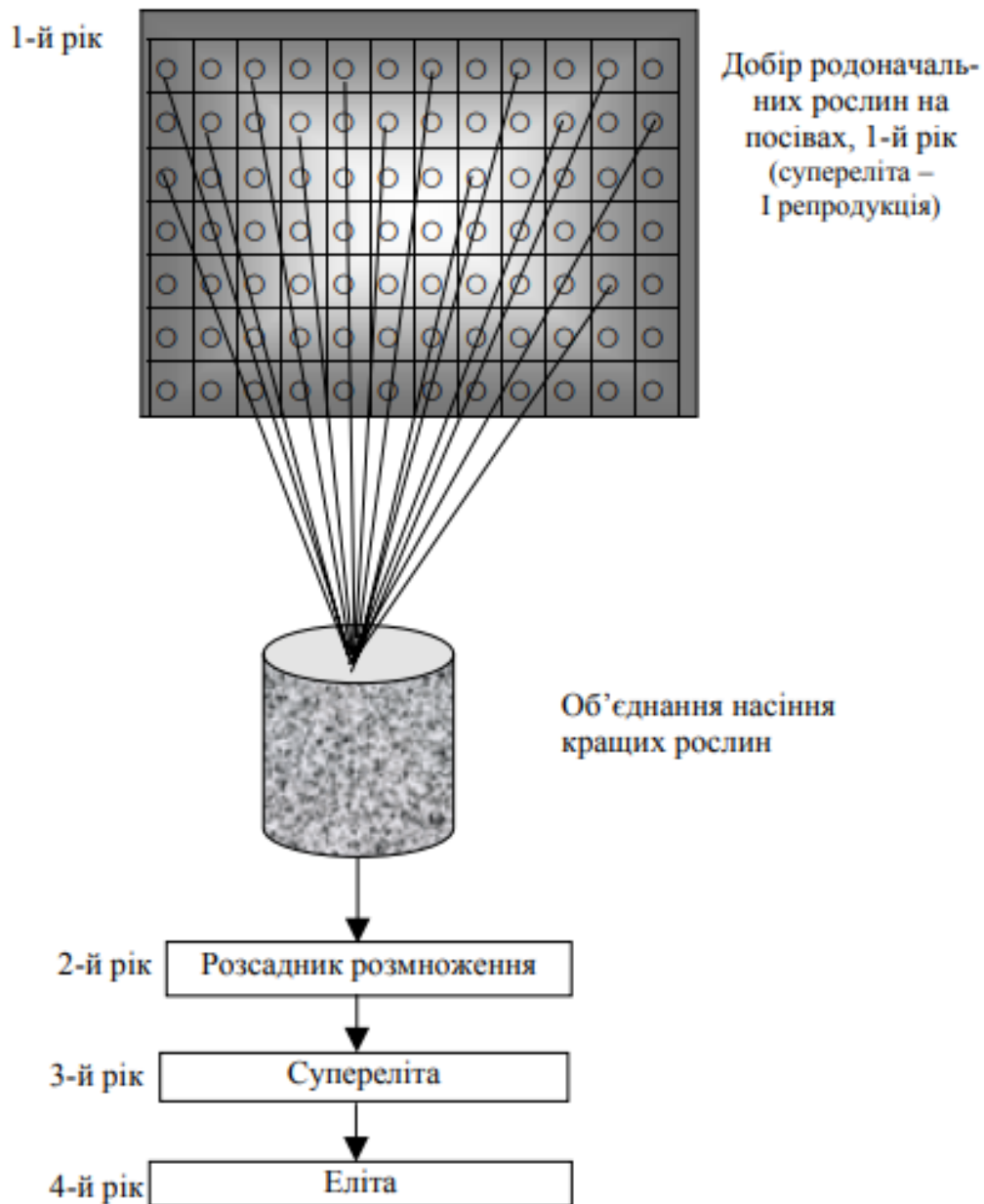

Схема 11. Вирощування еліти методом масового добору

Насіння еліти, виведене методом масового добору за врожайними якостями, не поступається насінню, яке виведене методом індивідуально-родинного добору.

Метод масового добору не забезпечує повного збереження сортової чистоти еліти. Тому його чергують з індивідуально-родинним або проводять масовий добір багаторазово чи безперервно.

2.Особливості первинного насінництва найбільш поширених сільськогосподарських культур.

Головним завданням насінництва озимої пшениці є розмноження високоврожайного насіння господарсько-цінних сортів із збереженням їх біологічних якостей і морфологічних ознак.

Первинне насінництво проводиться в науково-дослідних установах, навчально-дослідних господарствах або в елітно-насінницьких підрозділах і ланках. Основними методами добору під час вирощування елітного насіння є індивідуально-сімейний (родинний) і масовий.

Схема вирощування еліти включає такі розсадники: розсадник випробування потомств першого року; розсадник випробування потомств другого року, розсадник розмноження третього–четвертого років, супереліта, еліта. Супереліту чи еліту передають у спеціалізовані насінницькі формування, які створюються в колективних, приватних, фермерських господарствах. Вони вирощують насіння першої–третьої репродукції і передають їх для товарного виробництва.

Вирощування насіння еліти озимого жита включає два основних етапи: первинні ланки насінництва, розмноження насіння до еліти.

У первинних ланках насінництва відбирають типові для сорту рослини, а в наступних – проводять прискорене розмноження. Під час розміщення насінницьких посівів жита необхідно дотримуватися просторової ізоляції між різними сортами і репродукціями не менше 200 м. Одержують еліту жита методом індивідуально-родинного добору, який має такі ланки:

- розсадник випробування потомків першого року;
- розсадник випробування потомків другого року;
- супереліти;
- еліти.

Вихідним матеріалом для закладання ланок первинного насінництва є насіння, одержане від установи-оригінатора.

Ефективність добору підвищується, якщо для цього закладають спеціальний розсадник, в якому рослини вирощують за оптимальних умов, спостерігають за ростом і розвитком, відбирають типові для сорту рослини з

комплексом господарсько-цінних ознак і властивостей. Нетипові та хворі рослини бракують.

Відібране таким чином насіння використовують для закладання розсадника випробування потомків першого року, ретельно ведуть оцінку, добір і бракування. Кращі рослини потомків порівнюють із стандартом (суперелітою) і продовжують випробування потомків другого року. Кількість потомків повинна бути не менше 100. Сіють малогабаритною сівалкою на ділянках довжиною 5–20 м. Стандарт (супереліту) розміщують через 20 родин, ділянки залежать від кількості насіння, вони можуть бути 2–7-рядкові.

Наступна насінницька робота з житом спрямовується на найшвидше розмноження насіння за одночасного збереження високої сортової чистоти і врожайних властивостей.

Розсадники розмноження, супереліту та еліту розміщують після кращих попередників з високим агрофоном. Усі категорії насінницьких посівів жита проходять польову апробацію. Посіви жита визнають непридатними на насіння, якщо їх засміченість пшеницею, ячменем понад 5%, стоколосом житнім більше 3%, ураження твердою і летючою сажкою не більше 5%.